

Redan 2007 beslutade brittiska GlaxoSmithKline, GSK, att upphöra med alla typer av företagsgåvor till läkare. Och året efter deklarerade amerikanska företag som Lilly och Merck att de frivilligt skulle börja offentliggöra sina betalningar till läkare – visserligen med lagförslaget »The Physician Payments Sunshine Act« hängande över huvudet. Deras frivilliga aktion stoppade inte förslaget, som nu har blivit lag, och alla läkemedelstillverkare i USA är nu skyldiga att offentliggöra alla ekonomiska relationer med läkare som överstiger tio dollar (cirka 65 kronor), oavsett om det rör sig om pengar eller företagsgåvor. Att inte följa lagen kan ge företagen böter på upp till en miljon dollar.

Lagändringen i USA visar att det finns extremt lite förtroende för läkemedelsbolagens agerande. Det är det man försöker förändra nu.

– Nyckelordet är förtroende. Det har ju varit en mångårig diskussion om att det funnits ett bristande förtroende för branschen – att vi indirekt påverkar läkare genom att finansiera deras resor. Och vi vill inte ha den diskussionen, utan vi vill ha en diskussion om våra läkemedel, säger Ann-Leena Mikiver, presschef på AstraZeneca, om beslutet.

Ann-Leena Mikiver

Samtidigt som företagen försöker förändra bilden av sig själva och återskapa en del förtroendekapital genom att begränsa sina ifrågasatta relationer med läkarna menar Göran Stiernstedt att det också kan ses som en strategisk omprioritering av resurserna.

– Hela den långsiktiga trenden är ju att industrin siktar in sig mindre och mindre på läkare. Företagens uppgift är

Förtroendet för läkemedelsindustrin är i botten efter flera uppmärksammade skandaler. Nu vill företagen förändra bilden av sig själva – AstraZenecas beslut att inte betala kongressresor för läkare är ett steg för att återfå läkarnas förtroende. Foto: Colourbox

ju att maximera sin försäljning, och det är klart att de inser att läkarna spelar mindre roll i dag än vad de gjorde för tio år sedan, säger han.

Olika styrsystem och ersättningssystem som är uppbyggda utifrån att läkarna ska följa riktlinjer har minskat deras makt över förskrivningen. I stället fattas de avgörande besluten högre upp i den politiska sfären. Då söker sig också läkemedelsföretagen dit.

– De satsar mer på samverkan på högre nivå. Samverkan kring nationell läkemedelsstrategi, samverkan kring introduktion av nya läkemedel, säger Göran Stiernstedt.

Anders Blanck själv är ett levande exempel på denna fokussvängning inom läkemedelsindustrin. Där tidigare vd:n för LIF, Richard Bergström, var apotekare med erfarenhet från flera europeiska läkemedelsföretag är Anders Blanck ekonom med tidigare

erfarenhet som departementsråd och chef för Socialdepartementets avdelning för hälso- och sjukvård. Och det är där, i hans gamla korridorer, som förtroendekapitalet är viktigast nu.

– De som vi dagligdags interagerar med måste ha ett förtroende för oss. Om uppfattningen hos eliten av beslutsfattare har förflyttat sig från för 20 år sedan till i dag så måste vi på något sätt återupprätta deras förtroende, säger han.

Det är ett långt och mödosamt arbete i uppförbacke just nu. Och Anders Blanck är fullt medveten om att det aldrig kan bli som förr.

– Jag tror aldrig att vi kommer tillbaka till Nobelpriser för 20 år sedan när allting som hade med medicinsk forskning att göra hade en enorm status. Men däremot tror jag att vi kan ha ett slags förtroendefullt samarbete om det som är strategiskt viktigt. Och det är forskning och utveckling av nya läkemedel, att snabbt introducera dem och se till att alla läkemedelsterapier utvärderas. Har man den gemensamma ambitionen så har industrin en mer naturlig roll, säger han.

Fredrik Hedlund

Ingen JO-kritik mot Region Halland

JO-anmälan av Region Halland för uppgörelsen med Thomas Zilling föranledde ingen kritik.

Ärendet avskrevs utan utredningsåtgärd den 11 juli. Beslutet saknar motivering.

Det var i slutet av juni som en privatperson i Kisa i en anmälan till Justitieombudsmannen (JO) hävdade att uppgörelsen med Thomas Zilling var olaglig och begärde att JO skulle pröva saken. Om JO inte skulle anse uppgörelsen lagstridig ville han veta vilka lagrum som medger överföringen av 2,2 miljoner kronor i skattemedel till enskild.

Enligt byråchef Åsa Widmark, som inte själv handlagt ärendet, skrivs de flesta JO-anmälningar av, med eller utan föregående utredningsåtgärder, och de flesta av dessa avskrivningsbeslut är väldigt kortfattade och saknar motivering, berättar hon. ■

»Det är alldeles för mycket att göra«

Ortopeden Arvin Yarollahi, 29 år (bilden), grundare till rörelsen »Nej till nedskärningar i vården«, har

sagt upp sig från sin tjänst vid Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg.

Som frontfigur i rörelsen som startade i våras har han emellanåt fått kritik för att på sin arbetsplats tala öppet om förhållanden i vården. Men detta ska inte ha varit avgörande för beslutet att säga upp sig.

– Att jag säger upp mig är av samma skäl som varför jag startade »Nej till nedskärningar i vården«: För att det är alldeles för mycket att göra, vi är alldeles för få och arbetar 14 timmar nattjour på en stor akutmottagning med mycket folk. Jag kände hur min empati och mitt förhållningssätt till patienterna påverkades av sjukhusets ständiga jakt på att spara pengar.

Nu planerar Arvin Yarollahi för en manifestation den 17 september.

Marie Närlid